

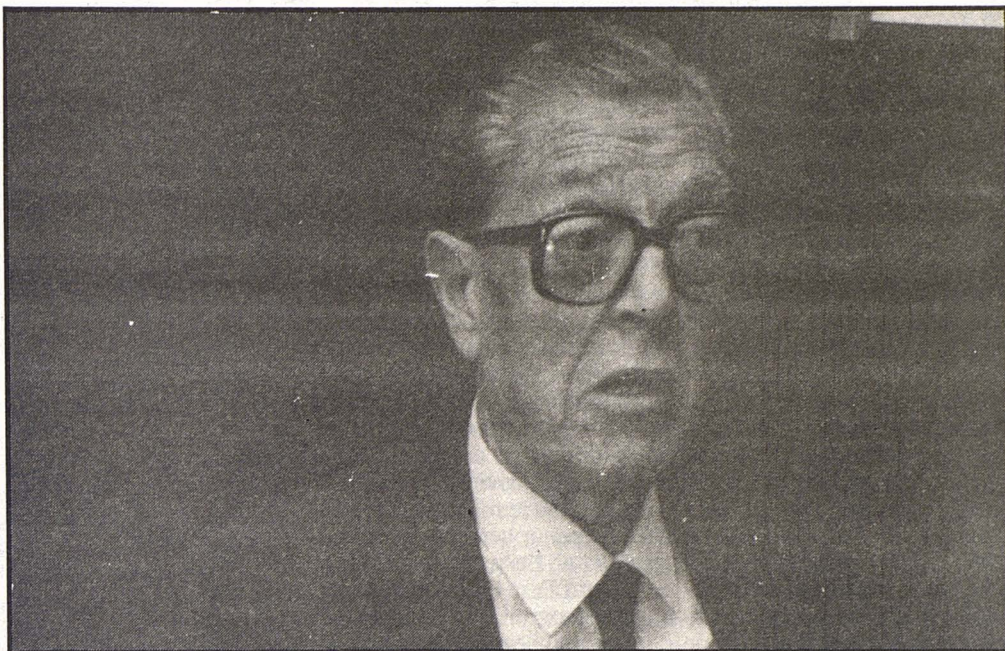
Josep Solé Barberà en el record

Escriure a la mort d'un home, company, amic i mestre, que ha estat advocat, jutge, condemnat a mort pel feixisme, diputat a corts, fundador del PSUC, militant del Bloc Obrer i Camperol, membre de la Unió de Pagesos i de Comissions Obres... i, -sobretot, diria ell-reusenc fins al més endins de la seva forma d'ésser i d'actuar, és difícil si hom no ho fa des de la sinceritat pagesa i la rauxa obrera de casa nostra, virtuts de les quals Josep Solé Barberà era un magnífic exponent.

El plor de la gent de la justícia al cementiri de la Secuita, era un "fins a sempre" al mestre de tants de nosaltres; els llavis mossegats de molts pagesos davant la seva tomba, expressió de la ràbia impotent davant la mort d'un company; els punys serrats dels treballadors davant les despulles, eren reproducció del puny del Josep enlairat al cant de la Internacional, la fermesa de la Maria, el millor rebut a tots els "segadors" que l'acompanyàvem en aquells moments.

Aquest era el Solé Barberà; mai un "no" a cap demanda d'un treballador, d'un pagès, d'un paria de la terra...; el seu cos, la seva consciència, la seva sabiduria jurídica..., sempre disposades a servir aquells qui menys tenen, sempre al servei de l'esperança de creure, i viure per això, que un dia aquest país serà socialista, i les esperances dels seus companys es faran realitat, des de la igualtat d'oportunitats.

Una vida lligada a un fet: el nacional català. Parlar del Josep, és parlar d'una forma d'entendre les llibertats nacionals de Catalunya arrelada a la lluita social, indistriable de tot alliberament col·lectiu com a poble, com a nació. De les fonts del suggestiu treball del seu Stalin, sobre la qüestió nacional, en va beure -mamar, diria ell- la inspiració d'un plantejament del nostre propi fet nacional, tan allunyat de la metafísica de nacionalismes segons l'ús de casa nostra, com de plantejaments radicalitzats, igualment estèrils, en allunyar-se de les masses, de la

Josep Solé Barberà

voluntat cultural de les majories. Molts són, sense dubte, els ciutadans de Reus que podrien parlar, millor que jo, de la figura del Josep Solé Barberà; en el meu record, un home tot humanitat, assegut els dilluns a la plaça de Prim, desgranant records, construint utopies, com a expressió de la millor forma de generar esperances, de crear sentiment social, de guanyar nous amics -políticament distants- des de la credibilitat d'una trajectòria neta i conseqüent.

Un militant per Catalunya

Fer de l'enemic, adversari; de l'adversari, silenci o emmudiment davant les teves afirmacions; del silenci, simpatia cap a la teva causa; del simpatitzant, un militant per Catalunya i pels treballadors i pagesos..., és tota una guia política inspirada per aquell que ja no hi és, però que continua abraçant, predicant, amb tres dits a les ulleres, des d'un record que clama convertir-se en activisme polític, social, i per la defensa, carall!!!, del sentit de l'humor en la vida política de casa nostra. Gràcies, Josep, per aquest recordatori.

MATIES VIVES MARCH
DIPUTAT AL PARLAMENT DE
CATALUNYA

Mesos després de les "Terces Vies", celebrades a Barcelona l'any 1975, que van marcar la sortida a la llum pública de l'oposició anti-franquista, dels seus líders i els seus partits, al Centre de Lectura es van organitzar unes conferències quasi setmanals titulades "Camins de la Democràcia". A través del P.S.U.C. de Reus, un dels líders polítics amb qui primer vàrem contactar va ésser Josep Solé Barberà, el 4 de febrer de 1976. La conferència portava el títol de "Les vies socialistes, avui" ja que la paraula comunista no es podia dir, i el P.S.U.C. malgrat que era en aquell temps el partit millor organitzat, no era ni tan sols tolerat.

Feia dotze anys que per aquest motiu vaig conèixer Josep Solé Barberà, del qual havia sentit parlar com a advocat defensor dels etarres en el procés de Burgos.

Aquests dies la premsa ja ha difós tots els trets de la seva personalitat, jo em referiré a unes vivències que vaig compartir amb aquest reusenc de mèrit, vivències que aleshores no van ésser recollides per la premsa, perquè encara era emmordassada, principalment la de "províncies". Solament la ràdio va recollir d'una manera valenta els fets històrics d'aquells anys i, com és obvi, no en queda testimoniatge.

Les diverses vegades que va venir a Reus per fer política van servir per establir una mútua simpatia i un gran afecte, afecte mantingut en el transcurs dels anys. Coincidírem moltes vegades a l'aeroport o dins l'avió quan ell anava al Congrés i jo al Senat.

La primera conferència del Solé Barberà va crear expectació a la ciutat, perquè era un dels pocs líders reusencs, pel record que la gent tenia d'ell i perquè, a més, feia molts anys que no venia a Reus de forma pública, donat que per lligams familiars havia de venir altres vegades.

Va començar parlant del retrobament amb la seva ciutat, expressió que per cert va ésser contestada per un polític de la dreta, setmanes després, qui va dir que ell venia sempre a Reus i que a més hi tenia el sastre.

Va coincidir la seva conferència amb la primera vaga dels "paletes" al Baix Camp. Recordo que, al vestíbul del Teatre Bartrina, van estirar a terra americanes i jerseys per recollir diners per al sosteniment de la vaga, era un episodi nou i en Josep Solé va parlar amb ells abans de la seva intervenció.

Al costat de l'escenari, la llotja de l'esquerra era ocu-

continua a la pàgina següent

pada per la brigada político-social del règim, que van escoltar tota la seva conferència per a passar l'informe pertinent, com feien sempre, del contingut del míting.

Com a president del Centre de Lectura, en presentar tots els conferenciants, avui líders de la política catalana, vaig tenir interessants experiències, com per exemple: tots portaven aleshores una quantitat de folis escrits, amb el seu programa i les reivindicacions de Catalunya, folis que anaven llegint i de tant en tant improvisaven, però generalment llegien tot l'escrit; l'única excepció va ésser Josep Solé Barberà. Encara tinc la imatge al cap, solament tenia un foli en què hi havia apuntats tres conceptes **La dictadura del proletariat - El compromís històric i l'Estatut d'Autonomia**. Amb aquests temes i d'altres que anà improvisant va desenvolupar una conferència fluida i brillant que mantingué l'interès de tot el teatre, ple de gom a gom.

Es faria molt llarg parlar d'experiències personals amb el Josep Solé Barberà d'aquelles dates però amb breus pinzellades n'esmentaré algunes; senyores, matrimonis de la seva edat, l'anaven a saludar abans o després de la conferència i ell els recordava a tots, tenia paraules per a tots, cosa que els deixava molt complaguts. Aquell homenatge de simpatia de tothom crec que va ésser la satisfacció més gran que va tenir el nostre reusenc, que avui evoquem.

Per acabar, recordo els sopars unitaris que celebràvem al final de les conferències; la tertúlia del sopar de Josep Solé Barberà era una lliçó de democràcia, però també era la història de Reus dels anys 30, que d'una manera planera i enriquidora ens era explicada per Josep Solé Barberà. Llàstima, perquè que jo sàpiga no ténim testimoni escrit, que reculli totes aquelles anècdotes, moltes vegades tràgiques, però que pertanyen a la història de la nostra ciutat, història que avui ja és Josep Solé Barberà.

JORDI ESCODA I VILA
PRESIDENT DEL
CENTRE DE LECTURA
DE L'ANY 1975 AL 1981

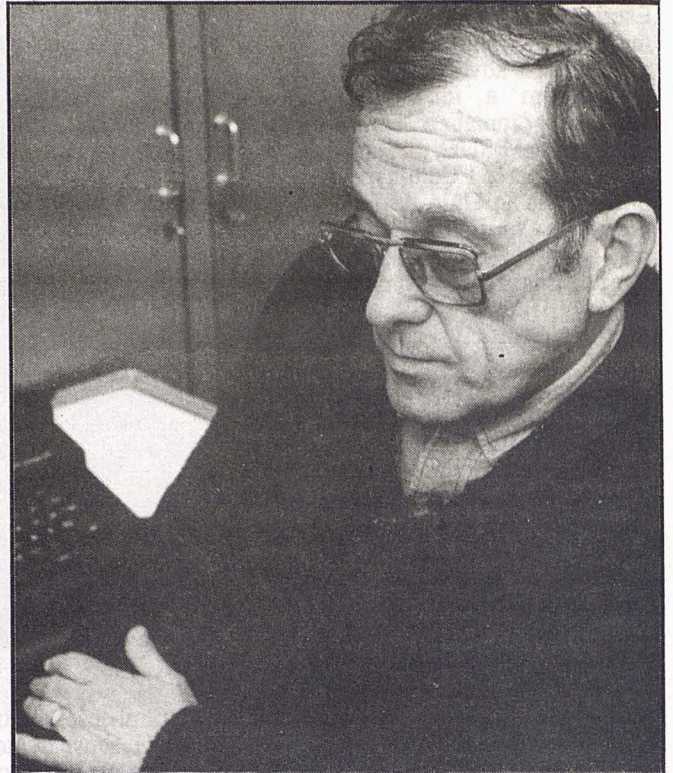
La neu a l'estiu

Els poetes han fet servir la neu com a metàfora i com a símbol. La literatura que s'hi refereix és abundant. El nostre Josep Carner referint-se a una bella dama arribà a escriure: "Els vostres ulls són dos falcons entre la neu".

Però la neu, a part de les seves virtuts poètiques i la seva funció de benefactora de l'agricultura, té avui, en les pistes d'esquí, un valor esportiu, que s'explota comercialment. Tanmateix, molta gent ignora que, fins i tot a principis del nostre segle, la neu, sovint convertida en gel, fou aprofitada dins de pous per a ser comercialitzada a l'estiu. El famós geògraf Pere Gil indica en la seva geografia de Catalunya que en el segle XVI ja existien pous de neu o gel a les muntanyes de Prades. Hi ha estudis publicats sobre el comerç de la neu a Navarra, Biscaia, Múrcia, la Rioja, Mallorca, Béjar... Un autor fa la següent cita antiga: "És un delictes agafar neu a Sierra Nevada". Curiosa paradoxa! Algunes comarques o zones de Catalunya, del Montseny al Moianès, de les proximitats de Santa Coloma de Queralt al Baix Empordà, han tingut la fortuna de trobar algun erudit que ha publicat notícies sobre la comercialització de la neu.

Essent jo molt jove, en algunes excursions a la Font Major, al terme de l'Albiol, guaitàvem en una mena de pou, des d'una obertura, quasi al nivell de terra, i hi vàiem a dins arbustos, pedres caigudes i terra abundant. Molts anys després vaig saber que era un pou de neu. A pocs quilòmetres hi havia el mas del Pou de la Neu, a la Mussara, on l'any passat vaig poder comprovar que encara hi havia el pou, d'uns cinc metres de profunditat i catorze de diàmetre. Però no podia imaginar que solament al Camp de Tarragona es poguessin localitzar vint-i-vuit pous de neu o "neveres". Tres d'ells són a zones limítrofes a la comarca.

Un llibre recent de Ramon Amigó: **Neveres pre-industrials (pous de neu) al Camp de Tarragona,**

Ramón Amigó

editat pel Centre de Lectura de Reus, certifica l'existència dels trenta-set pous i ens dóna la dimensió de la importància, encara que relativa, que tingué el comerç de la neu, especialment als segles XVII i XVIII. Algunes de les "neveres" s'omplien gràcies a la proximitat d'un riu, d'un barranc o d'una font cabalosa. En altres havien d'anar acumulant la neu que es conservava en pous que, en algun cas, podien arribar als vuit o deu metres de profunditat. Amigó exhuma molta documentació del comerç de la neu a Reus, que arribà a consumir quaranta-vuit mil quilos anuals. És sorprenent de pensar en les cavalleries que tardaven hores a baixar de la muntanya amb els sacs de neu o gel a ple estiu. Reus va arribar a arrendar els pous de Prades als administradors dels quals va escriure sobre la neu el príncep Enric Langrave de Hassia. En aquells segles la neu comercial era un luxe, només a l'abast d'algunes classes socials i servia per a conservar peix i refrescar l'aigua, el vi i la fruita. Plini Segon, en el segle I, ja parla de la neu com a element refinat d'un àpat.

El "pou de neu" o "nevera" tenia forma cilíndrica i és recobert per pedra sense argamassa, anomenada popularment "pedra seca". Tenia una cúpula sostinguda per un arc i, generalment, dues entrades. Quan vers el 1870 va començar a fabricar-se gel artificial, fou el cop de gràcia a un comerç en decadència.

Els "pous de neu o de gel" són avui peces d'arqueologia industrial i bells exemples d'arquitectura rural i popular. Dels trenta-set, cinc a Vilaverd, Cabra, Vila-rodonna, Aiguamúrcia i Alforja-es conserven bé. Els respectius ajuntaments els haurien de declarar monument local i vetllar, ajudant el propietari, per la seva conservació definitiva. El llibre d'Amigó, fet a consciència i molt ric en informació oral i bibliogràfica, és un estudi admirable sobre un "fòssil" comercial. Gràcies a ell s'ha pogut reconstruir un segment de la nostra passada vida comercial. Avui les restes visibles són literatura, més o menys romàntica, i arquitectura popular que no ha de desaparèixer.

ALBERT MANENT
"LA VANGUARDIA" 24-7-87